

Az építészetben is voltak hívei a magyaros iránynak. Nem szólva a Lechner-utánzókról, kik a nagy mester formanyelvét dadogták, egyéni úton is törekedett a közös cél felé egy egész sereg építőművész: Árkay Aladár, Lajta Béla, Medgyaszay István, Wiegand Ede, a Vágó Testvérek, majd Koós Károlyék csoportja: Janszky Béla, Tátray, Zrumezky, Györgyi Dénes, Bábolnay, Mende, Kozma Lajos stb. Utóbbinak csakhamar külön hívei és utánczói akadtak. Egyesek nagyon is ellesték a sokoldalú, széleskörű és külföldön is méltányolt munkásságot kifejtő Kozmának bizonyos raffinált primitívségre hajló formanyelvét, melyet ő barokkos reminiscenciákkal nagyon artisztikus érzékkel boronál össze. Ilymódon bizony gyakran alig lehet az utánczók munkáit a mester alkotásaitól megkülönböztetni.

A magyaros faji ízlés érvényesítésének vágya ma is megvan. Nemesak üzleti érdek buzdítja tervezőinket arra, hogy műveiket magyaros jellegűekké alkossák. Ennek a törekvésnek nemesebb okai is vannak. Ezért nem lankad el, hanem számíthatunk erősödésére és miniszélesb körökre való terjedésére. A megesonkított hazában élő magyar iparművészek érzik, hogy a hazát körülvevő ellenséges gyűrrő nyomásának csak nemzeti kultúránk erős fejlesztésével és nemzeti érzésünknek minden téren való kidomborításával állhatunk diadalmasan ellent. Ennek az ellentállásnak az iparművészet terén való erősítését akarja szolgálni

a Könyvbarátok Szövetségének kiadásában legközelebb megjelenő, a Kir. Egyetemi Nyomda gépei alól kikerülő Magyaros Ízlés cím alá egybegyűjtött gazdag kincestár. Egyrészt utal az ősforrásra, a magyar népművészet érintetlen dokumentumaira azzal, hogy híven mutat be munkákat, amiket alkotott a magyar földművelő nép művészkedő kedve. Bennük van a magyar nép tájszólásának sajátos muzsikája, mely tájak szerint eltérő ugyan, de magyar marad, akár palóe, akár alföldi ember, akár túladunai nép vagy székely góbé ajkáról hangzik is el. Másrészt pedig a magyarság népművészetének sokfélesége mellett a Magyaros Ízlés bemutatja a képzett, hivatásos, jeles tervezők kísérleteit, egyéni véleményét annak kifejezésére, hogy miképp képzelik el, miképp értelmezik ők a magyar jelleget az iparművészetben. A vélemények eltérőek, sokfélék, csak a törekvés, a cél közös.

Azt hisszük, hogy érdeklí minden művelt honfitársunkat, vajjon a magyaros jellegnek iparművészeti munkákon való kifejezésére irányuló sokféle törekvések eddig miféle alkotásokat hoztak létre. Ezt az érdeklődést kielégíteni, a magyaros iparművészet egészséges, nemzeties irányban való fejlődésének útját egyengetni és annak mennél több hívet akar szerezni a Magyaros Ízlés.*)

*) A Magyaros Ízlés. Szerkesztették Czákó Elemér és Györgyi Kálmán. 95 színes, 590 lekeze képpel és magyarázószöveggel. Bolti ára füzve 20 pengő. A Kir. M. Egyetemi Nyomdában (Múzeum-körút 6.) rendelhető meg.

REKLAMESCHAU, BERLIN 1929

Írta: ROSNER KÁROLY

A huszonötödik reklám világkongresszus, mely egyben első a kontinensen, hozta magával a berlini reklámkiállítást, mely kiállítással a németek már hosszú évek óta majd minden nagyobb városukban rendezett, mindenkor igen érdekes kiállításaira feltették a koronát. A kölni Pressa, a drezdai papír, a lipesei könyvművészeti kiállítás, mind hatalmas építőkövek voltak, melyekből eme berlini kiállítás alapköveit lerakták. Reklámkiállítást csinálni nagyon nehéz feladat, miután a reklám nem egy anyag, hanem megszámlálhatatlan ötlet, anyag és munka összessége s mert nem utolsó sorban számtalan olyan része van, amely nem állítható ki.

Mindezek ellenére sok érdekeset nyújtottak a reklám szellemi vonatkozásaiból is ezen a kiállításon. A reklám kigondolói, tervezői és készítői legfelsőbb vizsgájukat tették le akkor, mikor megmutatták, hogyan is csinálnak saját maguknak és a reklámnak reklámot.

Bebizonyosodott, hogy a reklámnak azon faktorai, akiknek más vonatkozású multjuk van: mint pl. nyomdák, újságvállalatok, iparművészek és építészek, sokkal nagyobb önkritikával, ökonomikusabban és ízlésesebben tudják lényegüket adni, mint a reklám új csillagai: a fényreklám és a beszélőreklám.

A nyomdák és reklámvállalatok legnagyobb-részt megtalálták azokat a tényezőket, kik stílusukkal az egész vállalat stílusát mintegy karakterizálták és így egyetlen olyan építményt sem láttunk, mely esetleg túlzott méreteivel a benne kiállított

éget hatalmasabbnak akarta volna feltüntetni, mint amilyen az a valóságban. Így azután ebben a vonatkozásban senkit sem érhetett esalódás.

Az egyes kiállítási építmények az első csarnokban elég távol voltak egymástól ahhoz, hogy ne rontsák le egymás hatását, mindegyik jól szemlélhető volt abból a távlatból, mely szükséges ahhoz, hogy az egész építményt szemünkbe fogva, azt helyesen ítélhessük meg.

Kiváló építészek és iparművészek, sőt néhol grafikusok tervezték a nagy cégek kiállítási építményeit. Berthold Menckel tervezte a Gerasch lipesei nyomda hatalmas építményét, mely hat egymásra állított kisebbedő kockából állott s fehér és fekete ritmusával feltétlenül magára vonta minden látogató figyelmét, a síma felületen elhelyezett nyomdaszigetet kitörölhetetlenül a látogató emlékezetébe vésve. Ugyancsak Menckel terve volt a Kölnische Zeitung artisztikus építménye is, melynek sajnos nem vált előnyére az épület tetejére állított számtalan zászlórúdról lecsüngő keskeny, hosszú zászló. Az esseni Girardetnyomda Walter Riemer által tervezett kiállító-építménye volt a legmonumentálisabb az egész »Schau«-on. A háttérben öt hatalmas henger a kiadóvállalatnál megjelenő öt hatalmas rajnavidéki napilapot szimbolizálta, míg az egészet körülfogó négy falon transzparens esíkok fényében olvasható volt az öt lap neve.

Meissner & Buch Julius Gipkens által tervezett egyszerű építményénél a három oldalon levő egy-egy bejáratajtó körül elhelyezett, a cég nevét viselő monstruózus mágnus keltette fel a figyelmet és vonzotta oda az érdeklődőket.

A kiállítás művészi tervezője Frenzel tanár a már számtalanszor méltatott »régiváros«-on kívül az állami posta köralakú kiállítási építményét tervezte, mely a négy egymásfőlé épített körbeszaladó viadukt tetejére helyezett postakürttel méltán keltett feltűnést.

A grafikusok közül Herbert Tannhäuser tervezte a berlini Erasmusdruck hófehér pavillonját, melynek külső része egy ideálisan leegyszerűsített portál volt, belső része pedig tökéletes könyvesbolt mintájául szolgálhatott. Martin Weinberg tervezte a Meisenbach Riffarth & Comp. kiállítását és megmutatta, hogy a legegyszerűbb eszközökkel is lehet figyelemreméltót alkotni.

Külön kell foglalkoznunk az amerikai méretezésű Rudolf Mose kiállítással, mely a bejárat fölél emelt hatalmas R. M. betűtömbökkel keltette fel már kívülről a figyelmet. Belül egy kilene

méter hosszú asztalon egy reklámpropagandahadjárat felépítését demonstrálták figurákkal és az ötleten kívül a figurák tökéletes szobrászi megoldása is dícséretet érdemel. Az első teremben modern architektúrájával a von der Weiden által tervezett Hamburger Fremdenblatt reklámépítménye és a Prof. Wilhelm Deffke által tervezett Jacques Albachary reklámvállalat kiállítóhelye voltak teljesen újszerűek és merészek.

A második csarnokot a Leo Nachlicht építész tervezte »új város« hatalmas transzparens uralta. Az egymással derékszögben találkozó horizontális síkok közötti fehér fényeket érdekesen törték meg a vertikális síkok közül kisugárzó lila fények. Az iparművészek is felvonultak reklámötleteikkel. Gummitsch Gebrauchsplastik-jainak régebbi darabjai (Veramon, Aspirin) mellett újabb munkáinak egész sorát láttuk és a számos, névszerint említésre sem méltó utánczó is mutatja, hogy Németországban ez a reklámműfaj erősen meghonosodott.

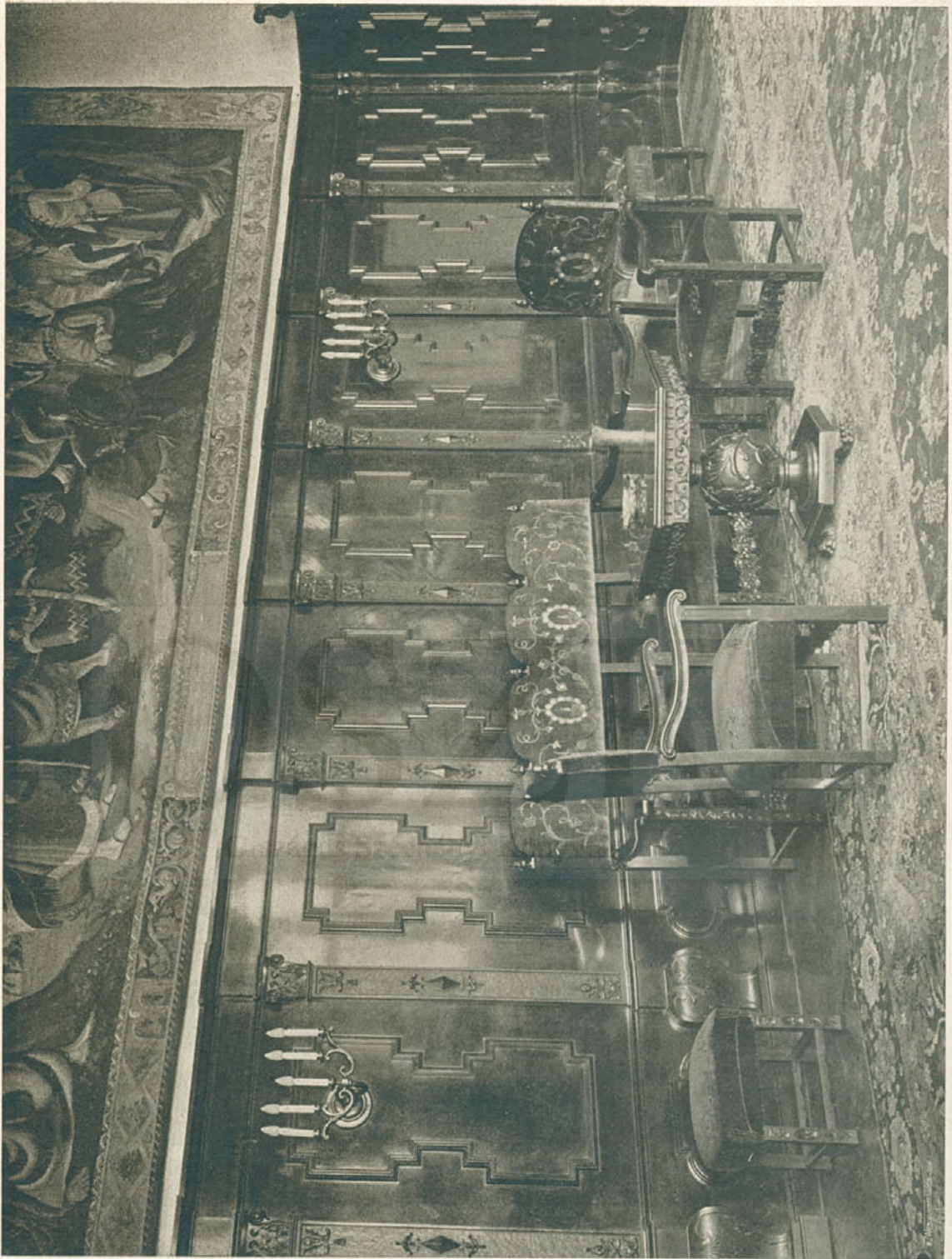
A kirakat-demonstráció sorában a Reimanniskola hozta a legtöbb újat úgy ötletben, mint anyagban. Ez az úgy látszik mintaszerű vezetés alatt dolgozó csoport körülbelül nyolc kirakatában mindig mást és mást nyújtott. Demonstrálta, hogyan oldandó meg egy kirakatban egy ország legkülönbözőbb exporteikének elhelyezése (Chile), bemutatott egy kirakatot, egyetlen árucikk, egy gyár egy árucikkével (lenvászon), továbbá egy férfidivat kirakatot, a férfidivat minden szükséges kellékével, a koffeinmentes kávé kirakatát, stb. Minden egyes kirakat maga az élő plakát volt, de nemesak az élő plakát rajzával, hanem sokszor annak ötletes szövegével is.

Szólhatunk még röviden a kiállítás muzeális részéről, a von der Westen által mintaszerűen összeállított történelmi plakátrészről, hol a termék hosszú során át felvonultak a római jelvényektől kezdve a ma legújabb plakátjáig különböző századok reklámnymotványai.

A kis és nagy entente államokon kívül az Egyesült Államok is felvonultak, sőt a kis Ausztria propaganda-plakátjain kívül iparművészeti termésének néhány válogatott példányával még a nemzetközi érdeklődésnek eme gyűjtőpontjában is magára tudta vonni a figyelmet. Itt megemlítjük még a Norddeutscher Lloyd plakátpályázatán résztvevő jobbnál jobb plakátok kiállításáról ebben az igazán erre méltó keretben, a német reklámgrafikusok felvonulásáról nagyszerű alkotásaikkal és akkor, úgy hisszük, sikerült rövid összefoglaló képet nyújtani a berlini Reklameschau iparművészeti részének nevezetesebb látóivalóiról.

Körödy György: A képviselőház elnöki fogadótermének egyik ajtaja. — Türe im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Porte de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

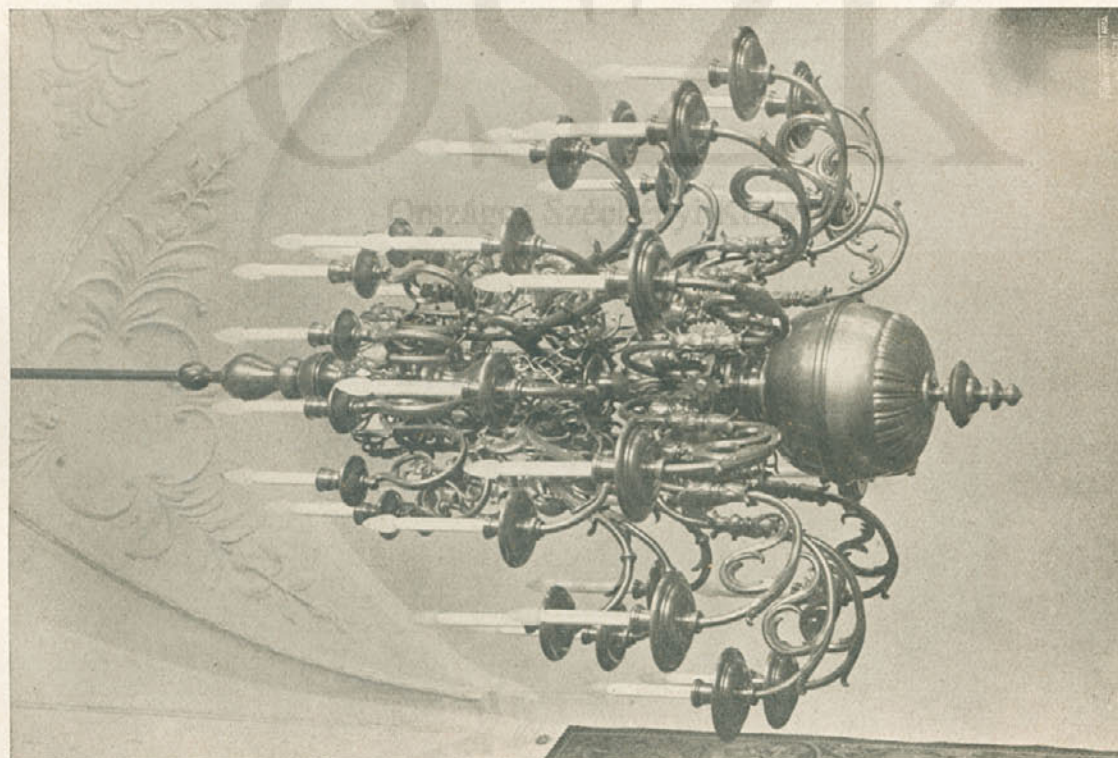
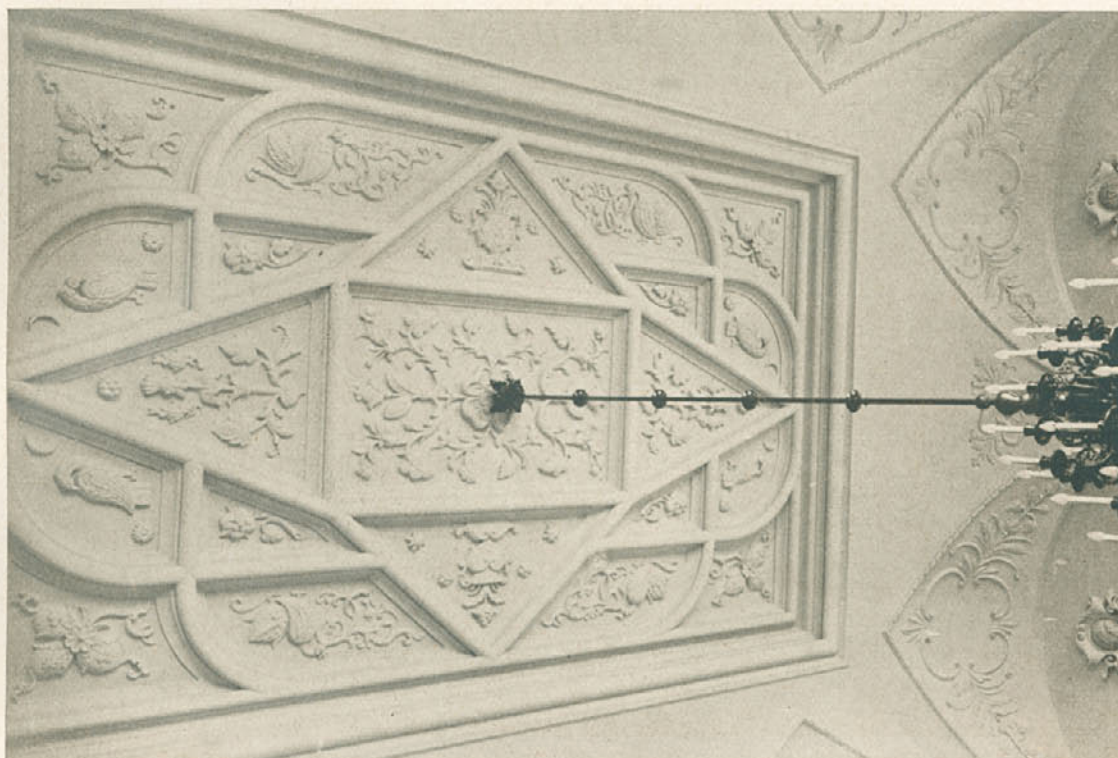
Kórody György: A képviselőház elnöki fogadótermének egyik fala és bútorai. — Möbel im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Mobilier de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

Kórody György: A képviselőház elnöki fogadószobájának egyik fala Rakovszky István és Gaal Gaszton volt elnökök arcképeivel. — Wandvertällung und Präsidentenportraits im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Panneaux de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

Üvegfestmények a képviselőház elnöki fogadószobájában. Hende Vincének Kórody György vázlata nyomán készült tervei szerint készültek Kopp Ferenc műhelyében. — Bunte Glasfenster im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Vitraux de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

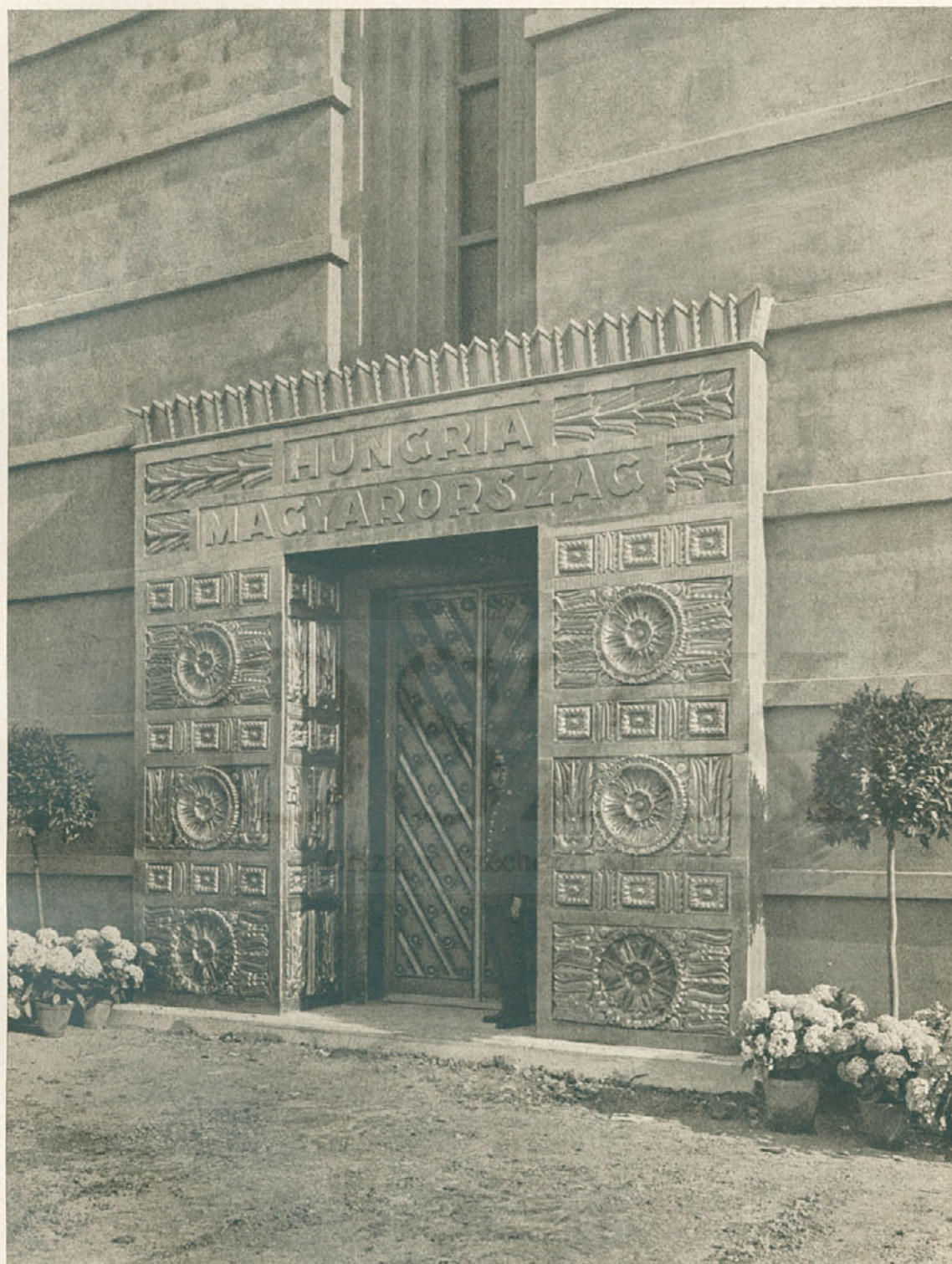

Kórody György: A képviselőház elnöki fogadószobájának stukkó-mennyezete és bronzsillárja. — Stukkoplafond und Bronzeluster im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Plafond en stuc et lustre en bronze de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

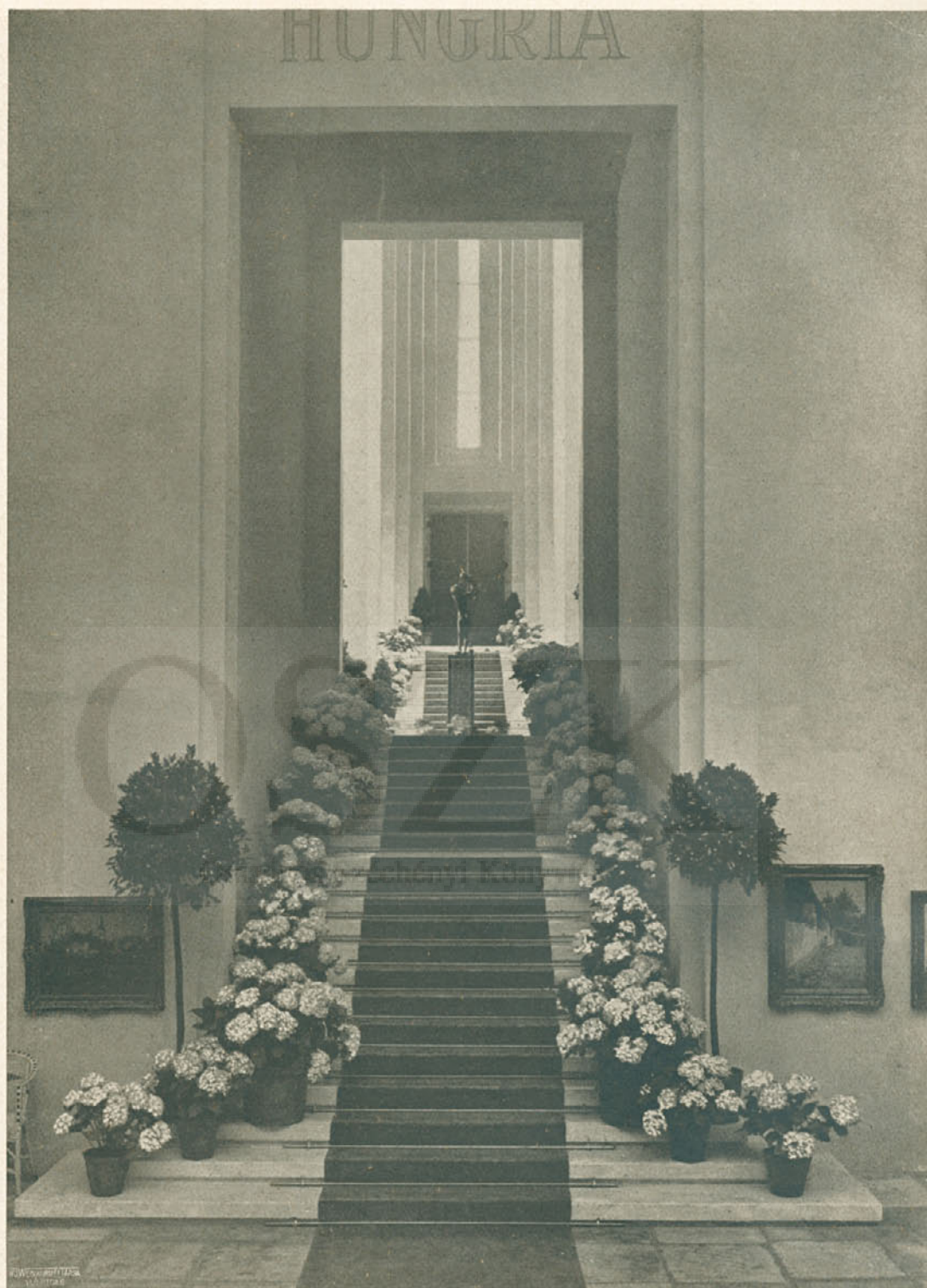

Györgyi Dénes és Menyhért Miklós: A barcelonai világkiállítás magyar pavillonjának tornya. — Turm des ungarischen Pavillons der Barcelonaer Weltausstellung. — Tour du pavillon hongrois de l'exposition universelle de Barcelone.

Györgyi Dénes és Menyhért Miklós: A barcelonai világiállítás magyar pavillonjának főkapuja. — Haupteingang des ungarischen Pavillons der Barcelonaer Weltausstellung. — Entrée principale du pavillon hongrois de l'exposition universelle de Barcelone.

Györgyi Dénes és Menyhért Miklós: A barcelonai világkiállítás magyar pavillonjának főlépcsője. — Haupttreppe des ungarischen Pavillons der Barcelonaer Weltausstellung. — Escaller du pavillon hongrois de l'exposition universelle de Barcelone.